

LATVIJAS BIŠKOPIBAS PROGRAMMA
2020–2022. gadam

2019

1. Izvērtējums par rezultātiem, kas līdz šim sasniegti, īstenojot iepriekšējo biškopības programmu (Annex 1)

Īstenojot iepriekšējo biškopības programmu un izvērtējot datus par laika posmu no 2016. – 2018. gadam, biškopības nozarē vērojamas pozitīvas tendences. Kopējais bišu saimju skaits 2018.gadā salīdzot ar iepriekšējo gadu ir pieaudzis par 6,8%. Turpina pieaugt lielo biškopības saimniecību īpatsvars, un līdz ar to samazinās saimniecību skaits ar nelielām bišu dravām. Izvērtējot iepriekšējo gadu realizēto biškopības programmu, var secināt, ka pasākumu realizēšanai finansējums ir izmatots 100% apmērā, kā arī pasākumu ietvaros noteiktie darbības rādītāji ir sasniegti.

Laika posmā no 2016. gada 1. augusta līdz 2018. gada 31. jūlijam notika 497 semināri par aktualitātēm biškopībā, jaunākajām tehnoloģijām, citu valstu pieredzi, bišu bioloģiju, darvošanu, nektāraugiem, medus un citu biškopība produktu kvalitāti, bišu slimībām, higiēnas prasībām biškopība produkcijas ražošanā, bišu māšu audzēšanu un bišu apstrādi pret slimībām un citām biškopjiem aktuālām tēmām. Latvijas biškopības biedrība (turpmāk LBB) katru gadu organizē biškopju pavasara konferenci un biškopju vasaras saietu, kurus apmeklē 700-1300 biškopji katru reizi.

Par aktuālajiem jautājumiem tiek izstrādāti un izplatīti informatīvie materiāli. Šajā laika posmā ir izdotas brošūras: “Bišu māšu mākslīgā apsūklošana” 4000 eks., “Ieteicamās metodes varu ierobežošanai bišu saimēs” 2000 eks., “Biškopības produkti ķermenim un garam” 2000 eks. Tāpat regulāri biškopji e-pastos un mājas lapā www.strops.lv tiek informēti par aktuālajiem pasākumiem un aktualitātēm lauksaimniecības nozarē.

Papildinātas un atkārtoti izdotas brošūras: „Biškopības produktu primārās ražošanas vadlīnijas” 1000 eks., „Amerikas peru puve” 2000 eks., „Bišu saimes piebarošana” 1000 eks., „Dezinfekcija dravā” 1000 eks., „Bišu vasks – rašanās, ražošana, izmantošana” 1000 eks., „Bišu māšu audzēšana” un „Nektāraugi” 2000 eks.

Izveidotajās mācību dravās Dobeles, Auces un Tērvetes novadu un apkārtnes un Daugavpils novada biškopjiem un interesentiem notiek praktiskā biškopju apmācība un konsultācijas. Šajā laika posmā dravas apmeklējuši 286 interesenti.

LBB iepērk un daļa biškopjiem bez maksas preparātus un aizsarglīdzekļus to lietošanai, varrozes ierobežošanai dravās. Tiek dalīta skābeņskābe, skudrskābe un bioloģiskais preparāts Bee Vita Hive Clean. 2016.-2017. gada sezonā preparātus savām bišu saimēm saņēmuši 4584 biškopji un 2018. gadā 2150 biškopji.

Preparāti tiek dalīti gan biškopju vasaras saietā un pavasara konferencē, gan birojā, gan semināros, kā arī tos var saņemt pie nodaļu vadītājiem, un piesakot konsultantiem, tie tiek nogādāti biškopjiem uz dravām, lai maksimāli daudziem biškopjiem būtu iespēja šos preparātus lietot, jo ne visi var tikt uz lielajiem pasākumiem.

LBB ir izveidojusi un uztur bišu māšu audzēšanas darba informatīvo sistēmu, kā arī tiek nodrošināta bišu māšu audzēšana, iepirkšana, ataudzēšana un novērtēšana, lai biškopjiem būtu pieejamas zināmas izcelsmes bišu mātes, kas samazinātu bišu zudumus un veicinātu bišu skaita atjaunināšanu stropos. 2016.-2017. gadā kvalitatīvs ciltsmateriāls un barība nodrošināta 38 bišu māšu audzētājiem.

LBB ik gadu veic medus kvalitātes analīzes. Tas tiek darīts, lai veicinātu kvalitatīva medus pārdošanu. No botāniskās izcelsmes izrietošo medus fizikāli ķīmisko īpašību analīžu rezultāti ļauj biškopjiem iegūt precīzas ziņas par medus kvalitāti un līdz ar to labāk novērtēt savu produktu tirgū. Programmas ietvaros, ņemot vērā nozares situāciju, tiek savākti medus paraugi un noteikti medus kvalitatīvie rādītāji, ziedputekšņu sastāvs, antibiotiku un akaricīdu atliekvielas un smago metālu klātbūtne. Iegūto analīžu pētījumu rezultāti tiek apkopoti, un par tiem tiek informēti biškopji. Laika posmā no 2016. gada 1. augusta līdz 2018. gada 31. jūlijam analizēti 640 medus paraugi.

2. Metodes apraksts, ko izmanto, lai noteiktu stropu skaitu saskaņā ar Deleģētās regulas (ES) 2015/1366 2. pantu (Annex 2)

Latvijā saskaņā ar nacionālajiem normatīvajiem aktiem ir noteikts, ka valstī darbojas vienota centralizēta informācijas sistēma – lauksaimniecības dzīvnieku ganāmpulku un novietņu reģistrs (elektroniskā datubāze), kuru uztur un administrē valsts nozīmētā iestāde Lauksaimniecības datu centrs. Šajā elektroniskajā datubāzē tiek pastāvīgi uzskaitīts bišu īpašnieku un turētāju skaits, kā arī uzturēta un atjaunota informācija par bišu saimju (stropu) skaitu valstī. Biškopji informāciju par bišu saimju skaitu iesniedz katru gadu uz 1. maiju un 1. novembri. Esošā elektroniskā datubāze pilnīgi nodrošina bišu saimju un biškopju uzskaiti visā valstī ziemošanas periodā, ieskaitot laika periodu no 1.septembra līdz 31.decembrim, kā tas ir noteikts Komisijas Deleģētā Regulas Nr.2015/1366 2. un 3.punktā. Latvijā biškopji visas bišu saimes ieziemo sākot no septembra līdz 1.novembrim, jo to nosaka Latvijas klimatiskie apstākļi. Bišu saimes ziemošanas periodā netiek traucētas un biškopji bišu saimes uzskaita atkārtoti tikai pavasarī (uz 1.maiju), kad tiek iesniegta informācija elektroniskajā datubāzē, norādot cik daudz bišu saimes ir pārziemojušas.

Saskaņā ar Lauksaimniecības datu centra sniegtajiem datiem, 2016. gadā bija reģistrēti 3083 biškopji ar 96 695 bišu saimi, 2017. gadā – 2947 biškopji ar 96 256 bišu saimēm, savukārt 2018. gadā valstī ir reģistrēti 3160 biškopji ar 102 782 bišu saimēm.

3. Biškopības nozares ražošanas un tirdzniecības struktūras izpēte (Annex 3)

Analizējot biškopības nozares ražošanas un tirdzniecības struktūru var secināt, ka 2018. gadā saražotā medus daudzums salīdzinot ar 2016. gadu līdz pieaudzis par 26,05%. Saskaņā ar Centrālās statistikas datiem valstī saražotais medus daudzums 2016. gadā bija 1 585 tonnas medus, 2017. gadā – 1 639 tonnas, bet 2018. gadā 1 998 (provizoriski) tonnas medus. Salīdzinot ar 2016. gadu 2018.gadā profesionālo biškopju skaits ir pieaudzis par 24%. Aptaujas rezultāti rāda, ka katrs biškopis ievāc no bišu saimēm - dažādu ziedu medus (100%), liepziedu medus 20%, griķu medus 19%, rapša medus 14%, bet viršu un cita veida medus 11%. Tirdzniecībā tiek piedāvāts dažāda veida saražoto medus, piemēram, izsviestais medus(98%), šūnu medus (29%), krēmveida medus (17%) spiesto medus (9%) un kupažētu (3%).

Biškopības nozares struktūras izpētes kopsavilkums

	2016.	2017.	2018.	Vidēji 2017./2018
i) Biškopju skaits	3083	2947	3160	3054
ii) Profesionālo biškopju skaits, kuri pārrauga vairāk nekā 150 stropu	97	107	120	114
iii) Kopējais bišu stropu skaits, kurus pārrauga profesionālie biškopji (150 stropu un vairāk):	24164	26499	30615	28557
iv) Biškopju skaits, kuri apvienojušies biškopju asociācijās	3202	3308	3374	3341
v) Valsts ikgadējais medus ražošanas apjoms kilogramos, kas saražots pēdējos	1585000	1639000	1998000	

divos kalendārajos gados pirms biškopības programmas paziņošanas apstiprināšanai				
vi) Poliflorā medus cenu diapazons ražošanas vietā (vidējā cena, EUR/kg)	4,75	4,75	4,50	4,63
vi) Poliflorā medus cenu diapazons ražošanas vietā (minimālā cena, EUR/kg)	3,50	3,50	3,50	3,50
vi) Poliflorā medus cenu diapazons ražošanas vietā (maksimālā cena, EUR/kg)	6,00	6,00	5,50	5,75
vii) Nefasēta poliflorā medus cenu diapazons vairumtirdzniecībā (vidējā cena, EUR/kg)	3,10	3,00	3,05	3,03
vii) Nefasēta poliflorā medus cenu diapazons vairumtirdzniecībā (minimālā cena, EUR/kg)	2,80	2,40	2,40	2,40
vii) Nefasēta poliflorā medus cenu diapazons vairumtirdzniecībā (maksimālā cena, EUR/kg)	3,40	3,60	3,70	3,65
viii) Aplēstais vidējais medus ievākums kilogramos no stropa un gadā	19,85	19,50	26,59	23
ix) Aplēstās vidējās ražošanas izmaksas (mainīgās) par kilogramu saražotā medus (EUR)	2,75	3,00	1,86	2,43

Salīdzinot 2019. gada aptaujas rezultātus par biškopības nozares struktūras izpēti, ar iepriekšējās aptaujas 2016. gada rezultātiem, ir palielinājusies tiešā pārdošana patērētājiem un vairumtirdzniecībā, savukārt nedaudz samazinājies pārdotā medus apjoma īpatsvars pārdošanā mazumtirdzniecības uzņēmumiem un ražotājiem, kā arī eksportētā medus apjoms. Minētā tirgus situācija norāda uz harmonisku nozares attīstību – medus ražotāji kļūst profesionālāki, pieaug medus vairumtirdzniecības apjoms un lielie ražotāji ar saražoto produkciju neapdraud tirgus nišu, ko izmanto mazo saimniecību biškopji – tiešo pārdošanu patērētājiem.

Tirgus pārdošanas struktūra

	2016	2018
Tiešā pārdošana patērētājiem:	58%	63%
Tiešā pārdošana mazumtirdzniecības uzņēmumiem:	12%	10%
Pārdošana sagatavošanai tirgum/vairumtirgotājiem:	15%	17%
Pārdošana pārtikas ražotājiem:	6%	4%
Eksportēts medus uz citām valstīm:	9%	6%

Biškopībā ražotā produkcija ir: medus, ziedputekšņi, bišu maize, propoliss, bišu vasks un bišu māšu peru pieniņš un citu produkciju. Bez jau minētajiem biškopības produktiem, nozarē tiek ražotas arī bišu mātes, rāmīši, šūnas, bišu saimes un cita veida produkcija, ko realizē nozares iekšējo vajadzību apmierināšanai.

Citi saražotie biškopības produkti.

	2016	2018
Vasku (tikai apmaiņai pret mākslīgām šūnām)	80,2%	n.a.
Vasku (sviecēm, kosmētikai)	32,7%	n.a.

Propolisu	49,6%	45%
Bišu maizi	49,4%	49%
Ziedputekšņus	31,3%	27%
Peru pienu	1,9%	1%
Citu	5,6%	4%

Papildus biškopības nozarē tiek ražots un pārdots.

	2016	2018
Atdaleņus	50,8%	57,4%
Bišu mātes	36,4%	25,9%
Bišu saimes	27,3%	32,4%
Rāmīšus (apkāres)	16,7%	11,1%
Šūnas	15,9%	12,0%
Cita veida produkciju	26,5%	27,8%

4. Dalībvalsts biškopības nozares vajadzību izvērtējums, kas veikts, pamatojoties vismaz uz iepriekšējās biškopības programmas rezultātu izvērtējumu, ja šāda programma ir bijusi, biškopības nozares ražošanas un tirdzniecības struktūras izpēti un rezultātiem, kas gūti, sadarbojoties ar biškopības nozarē reprezentatīvām organizācijām (Annex 4)

Latvijas biškopības biedrība (LBB) 2019. gada februārī veica biškopju aptauju, lai iegūtu datus biškopības nozares struktūras izpētei un vajadzību izvērtējumam. Pavisam aptaujā piedalījās un atbildes iesniedza 495 respondenti. Biškopības nozarē darbojas pieredzējuši biškopji, jo aptuveni 1/3 daļai pieredze ir 10-29 gadi un aptuveni 1/5 daļai pieredze ir ilgāka par 30 gadiem. Biškopji saimnieko gan ar bioloģisko, gan ar konvencionālo metodēm un 22% gadījumos bišu saimes tiek izvestas ganībās, kas ir atzinīgi vērtējams. Tāpat aptaujas rezultāti rāda, ka tiek piemērotas jaunākās tehnoloģijas, aprīkojums un labiekārtotas medus pirmsapstrādes telpas.

Latvijā biškopībā tiek audzētas Rietumu medus bites (*Apis mellifera* L.) dažādu pasugu bišu saimes. Populārākās pasugas ir Krainas – *A.m. carnica*, Itālijas – *A.m. ligustica* un šo pasugu krustojumi. Pēdējā laikā lielu popularitāti Latvijas biškopju vidū izpelņījušās arī Buckfast (Bakfāstas) bites, ko iegūst savstarpēji krustojot vairāku pasugu medus bites.

Valstī pieaugot lauksaimnieciskās ražošanas apjomiem un it īpaši intensīvai konvencionālai lauksaimniecībai, samazinās biškopībai labvēlīgas teritorijas, nektāraugu daudzums un palielinās augsnes un augu piesārņojums ar pesticīdu atliekvielām. Intensīvā lauksaimniecība veicina nabadzīgu agrocenožu veidošanos, turklāt intensīvā lauksaimniecības ķīmijas lietošana negatīvi ietekmē biocenozes daudzveidību, tai skaitā, dabisko apputeksnētāju populācijas. Tas būtiski palielina biškopju pārraudzīto bišu saimju lomu ne tikai kultūraugu apputeksnēšanā, bet arī visas ekosistēmas dzīvotspējas uzturēšanā kopumā.

Medusbišu eksistenci apdraud bišu parazīts, ērce *Varroa destructor*. Rietumu medus bites *Apis mellifera* pasugām, ar kurām dravo Latvijas biškopji, nav rezistences mehānismu pret šo parazītu, kā rezultātā biškopja neaprūpēta un neārstēta bišu saime mūsu klimatiskajos apstākļos aiziet bojā 1-2 gadu laikā. *Varroa* ērce kalpo kā vektors bišu vīruslīmību ierosinātāju pārnēsāšanā. Tamdēļ lielākā daļa biškopju izvēlas videi un biškopības produkcijai draudzīgas varrozes ārstēšanas metodes – organiskās skābes un to preparātus. Ārstniecības līdzekļu iegāde un bišu saimju pazeminātā produktivitāte, paaugstina produkcijas pašizmaksu un samazina profesionālo biškopju ienākumus.

Īstenojot iepriekšējo biškopības programmu un izvērtējot aptaujā sniegtos datus par laika posmu no 2016. – 2018. gadam, biškopības nozarē vērojamas pozitīvas tendences un tā kļūst aizvien populārāka, palielinās biškopju amatieru skaits, un par profesionālajiem biškopjiem kļūst arī gados jaunāki cilvēki.

LBB aktīvi piedalās dažādos pasākumos visā Latvijā, kur popularizē biškopības nozari, un biškopības produktus, informē cilvēkus par to lietošanu un konsultē biškopjus par nozares profesionālajiem jautājumiem un ik gadu organizē pasākumu "Medus diena dravā", kas notiek septembra sākumā un šajā dienā ikviens var doties uz dravām un iepazīt biškopja arodu.

5. Biškopības programmas mērķu apraksts un saikne starp minētajiem mērķiem un biškopības pasākumiem, kas izvēlēti no Regulas (ES) Nr. 1308/2013 55. panta 4. punktā ietvertā saraksta (Annex 5)

Programmas mērķis ir uzlabot biškopības produktu ražošanas un tirdzniecības vispārējos nosacījumus, informēt biškopjus u.c. iesaistītās personas par jaunākajām tehnoloģijām un tendencēm biškopības attīstībā, paaugstināt biškopju zināšanu līmeni par dravošanas metodēm, par bišu slimībām, nektāraugu izvēli, un citiem priekšnosacījumiem veiksmīgas biškopības attīstībai. Kā arī, lai veicinātu kvalitatīvas biškopības produkcijas nodrošināšanu patērētājiem, ir nepieciešams veikt medus kvalitātes un citu rādītāju analizēšanu. Savukārt iepērkot zināmas izcelsmes bišu mātes, tiks veicināta bišu atjaunināšanās stropos, kā arī samazināta varrozes invāzija un ar to saistītās slimības Latvijas dravās.

Programma tiks realizēta pamatojoties uz Eiropas Savienības normatīvajiem aktiem (Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 17. decembra Regulu (EK) Nr.1308/2013, ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju un atceļ Padomes Regulas (EEK) Nr.922/72, (EEK) Nr.234/79, (EK) Nr.1037/2001 un (EK) Nr.1234/2007 un Komisijas 2015. gada 11. maija Deleģēto regulu (ES) 2015/1366, ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1308/2013 papildina attiecībā uz biškopības nozari un Komisijas 2015. gada 6. augusta Īstenošanas regulu (ES) 2015/1368, ar ko paredz noteikumus par to, kā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1308/2013 piemēro attiecībā uz atbalstu biškopības nozarē, kā arī pamatojoties uz Latvijā apstiprināto nacionālo normatīvo aktu 2012. gada 7. februāra Ministru kabineta noteikumi Nr.99 „Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanu biškopībai, tā administrēšanas un uzraudzības kārtību”, kuros ir noteiktas biškopības programmas uzraudzības un novērtēšanas kārtība (turpmāk noteikumi Nr.99). Augstāk minētie normatīvie akti un noteikumi Nr. 99 ir publicēti Zemkopības ministrijas mājaslapā

<https://www.zm.gov.lv/lauksaimnieciba/statiskas-lapas/lopkopiba-un-ciltsdarbs/biskopibas-nozare?nid=588#jump>

6. Detalizēts to darbību apraksts, kuras tiks veiktas saskaņā ar biškopības pasākumiem, kas izvēlēti no Regulas (ES) Nr. 1308/2013 55. panta 4. punktā ietvertā saraksta, tostarp aplēstās izmaksas un finansēšanas plāns sadalījumā pa gadiem un pasākumiem (Annex 6)

1) Tehniskais atbalsts biškopjiem un biškopju organizācijām.

Pasākuma mērķis ir biškopības produkcijas ražotāju izglītošana un atbalstīšana, lai uzlabotu medus ražošanas efektivitāti un ražošanas apstākļu kā arī paaugstinātu saražotās

produkcijas kvalitāti, kā rezultātā patērētāji būtu nodrošināti ar augstas kvalitātes Eiropas Kopienas izcelsmes biškopības produktiem.

Lai palielinātu ražošanas efektivitāti, pielietojot labākus paņēmienus, biškopji ir jānodrošina ar zināšanām un informāciju. Tehniskās palīdzības ietvaros notiks teorētiskie semināri un praktiskās apmācības par jaunāko tehnoloģiju pielietošanu dravošanā, produkcijas ražošanu, bišu saimju apskati un kopšanu biškopjiem, konsultantiem, pētniekiem un brīvprātīgiem konsultantiem. Interesentiem tiks piedāvāti divgadīgie biškopju kursi, kas paredzēti iesācējiem veiksmīgas dravas izveidei un ražošanas uzsākšanai. Šādi kursi tiks organizēti sadarbībā ar Latvijas Lauksaimniecības universitāti.

Tehniskās palīdzības ietvaros biškopjiem tiks nodrošinātas konsultācijas, kuras sniegs biškopības biedrības biroja darbinieki, konsultanti, pētnieki un brīvprātīgie konsultanti. Biškopības konsultantu un pētnieku galvenās darbības jomas ir bišu saimju īpašnieku praktiska mācīšana, saimju klīniskā apskate, iespējamo bišu slimību konstatēšana un ārstēšana, padomu sniegšana bišu barības bāzes pilnveidošanā un kultūraugu apputeksnēšanā, ieteikumi dravas vispiemērotākās vietas izvēlei un izvietojumam, praktiski padomi bišu saimju kopšanā, pavairošanā, biškopības produkcijas ieguvē, tās pirmapstrādē un sagatavošanā realizācijai, kā arī ekonomiskie aprēķini rentablas biškopības izveidošanai, atbilstoša biškopības inventāra, stropu tipu un telpu izvēle, kas būtu piemērotas biškopības nozares attīstībai. Konsultantu, pētnieku sagatavošana un nodrošināšana ar nepieciešamajiem darba apstākļiem, materiāliem, aprīkojumu un transportu rada iespēju konsultēt biškopjus visā Latvijā.

Notiks biškopības konsultantu mācības, lai ierobežotu slimību izplatību, tādējādi samazinot ārstniecības līdzekļu lietošanu un atliekvielu daudzumu produkcijā. Programmas darbības laikā plānoti mācību semināri konsultantiem, brīvprātīgajiem konsultantiem, pētniekiem un atbildīgajiem par biškopju grupām par tematiku, kas skar varrozes un ar to saistīto slimību apkarošanu, Latvijas un Eiropas Savienības normatīvo aktu prasības un kopējās lauksaimniecības politikas tendences attiecībā uz biškopību, medus ražošanas apstākļu uzlabošanas iespējas, lai uzlabotu medus kvalitāti un nekaitīgumu, kā arī audzēšanu un slimību profilaksi, produkcijas savākšanas un iesaiņošanas apstākļus, transportēšanu, tirgzinību un citas tēmas, kas saistītas ar biškopības nozari un ir nepieciešamas programmas mērķa sasniegšanai.

Pēc tam semināri par šādu tematiku tiks organizēti biškopjiem, lai nodrošinātu viņu profesionālo attīstību. Semināri paredzēti arī biškopjiem un citiem interesentiem, kuri nav Latvijas Biškopības biedrības vai citu biškopības organizāciju biedri.

Tā kā ar biškopību nodarbojas visā Latvijas teritorijā un pēdējos gados biškopju iesācēju skaits ir audzis, tad seminārus organizēsīm visos Latvijas reģionos pēc iespējas tuvāk biškopjiem, lai piesaistītu maksimāli daudz interesentu, jo tieši mazo dravu īpašnieki tos nespēj apmeklēt, ja seminārs notiek tālu no dzīves vietas, bet daudzās mazajās dravās joprojām dravo biškopji, kuriem ir nepietiekamas zināšanas par bišu slimību apkarošanu vai arī nav iespējas sekot līdzi jaunākajai informācijai un inovācijām biškopībā.

Programmas darbības laikā tiks organizēti valsts mēroga un reģionāli semināri, konferences, kongresi un kursi. Biškopji, konsultanti, brīvprātīgie konsultanti, programmā iesaistītais personāls un atbildīgie par grupām vai kooperatīviem piedalīsies reģionālajos un starptautiskajos kongresos, konferencēs, semināros unursos. Konferenču, semināru un kursu apmeklējuma galvenais uzdevums ir apmācīt personālu, konsultantus, brīvprātīgos konsultantus, pētniekus, biškopjus un atbildīgos par grupām vai kooperatīviem.

Informācijas ātrākai un efektīvākai aprītei, tiks sagatavotas un izplatītas informatīvās vēstules, izdots žurnāls "Biškopis", uzturēta un attīstīta mājaslapa, kā arī sagatavoti dažādi informatīvie materiāli par biškopības nozares aktuālajiem jautājumiem. Informatīvos materiālus varēs saņemt jebkurš biškopis, apmeklējot programmas ietvaros, organizētos pasākumus, vai apmeklējot, kādu no biškopības organizāciju birojiem.

Pasākuma efektivitātes rādītāji: noorganizētie pasākumi (semināri, kursi, konferences utt.); pasākuma apmeklētāju skaits; sagatavotie un izplatītie materiāli (brošūras, žurnāli, bukleti, vēstules, publikācijas, prezentācijas u.tml.)

2) Cīņa pret bišu parazitētiem un slimībām, jo īpaši varroatozi.

Varroze ir nozīmīgākā bišu slimība un ekonomiski rada vislielākos zaudējumus biškopībai. Labākus rezultātus cīņā ar šo parazītu, mazinot izmaksas un ekonomiskos zaudējumus iegūst tad, ja biškopji izprot un novērtē šīs slimības nopietnību, kā arī izprot ierobežošanas pasākumu nozīmi un prot tos pielietot. Biškopības programmas ietvaros biškopji saņems informatīvu, konsultatīvu un materiālu atbalstu varrozes un saistīto slimību apkarošanai, bet programmas ietvaros nav paredzēts finansiāls atbalsts biškopjiem varrozes apkarošanai. Galvenais uzdevums ir nodrošināt efektīvu informācijas sniegšanu biškopjiem, organizējot seminārus un nodrošinot konsultācijas, kā arī nodrošinot iespēju par brīvu izmantot varrozes apkarošanas iekārtas un nepieciešamās vielas.

Jau ilgāku laiku LBB veicina, lai Latvijas biškopji izmantotu bioloģiskās varrozes ierobežošanas metodes – organiskās skābes, ēteriskās eļļas un biotehnoloģiskās (tranu kāre). Līdz šim panākts, ka valstī vairāk kā 50% biškopji (COLOSS anketēšanas dati) lieto tikai bioloģiskās metodes varrozes ierobežošanā. Lai mudinātu biškopjus arvien vairāk izvēlēties bioloģiskās metodes, ir nepieciešams turpināt šo metožu aprobācijas darbu un popularizēšanu, demonstrējot dravās un semināros reālus pētījumu rezultātus, kas sasniegti Latvijas apstākļos.

LBB veiktie lauka pētījumi un monitorings 2017-2019 laika periodos atspoguļo, ka ne visas biškopju tradicionāli lietotās bioloģiskās varrozes ierobežošanas metodes dod vēlamo rezultātu Latvijas apstākļos. Lauka pētījumi arī atspoguļo, ka biškopji bieži praktizētā varrozes minimālā apstrāžu stratēģija, kas balstās tikai uz ķīmiskajām apstrādēm rudens periodā, nesniedz vēlamo rezultātu, un nereti noved pie bišu saimju bojāejas nākamā gada sezonā. Tādēļ, balstoties uz lauka pētījumiem, ir nepieciešams izstrādāt precīzas rekomendācijas biškopjiem.

Lai biškopjus iepazīstinātu ar minēto metožu pielietojumu praksē ir nepieciešams veikt lauka pētījumus un demonstrējumus, kā arī noskaidrot kritiskos sliekšņus bišu saimēs.

Ar varrozi saistīto bišu slimību izplatības noteikšana ir apstiprinājusi, ka Latvijā ir sastopami varru pārnēsātie bišu vīrusi un tiem ir liela ietekme uz bišu saimes veselību, kā arī spēcīgas varrozes invāzijas gadījumā parādās arī problēmas ar citām infekcijas un invāzijas slimībām. Varrozes izplatīšanās veicina labvēlīgus apstākļus arī citu slimību uzliesmojumiem, tādēļ jāturpina diagnosticēt ar varrozi saistītos bišu vīrusus un noteikt šo vīrusu izplatību, kā arī jāveic citu saistīto slimību diagnostika un apkarošana, lai palīdzētu biškopjiem uzturēt spēcīgas un veselas dravas, kas samazina dažādu zāļu un ķīmisko vielu lietošanu un veicina tīru biškopības produktu ieguvu.

LBB ir iepriekšēja pieredze pētījumu veikšanā. Arī turpmākos lauka pētījumus veiksime iekšējo cilvēku resursu ietvaros, sadarbojoties ar profesionāliem biškopjiem un zinātniskām institūcijām.

Pasākuma efektivitātes rādītāji: varrozes ierobežošanas līdzekļu saņēmēju skaits; sagatavotie un izplatītie materiāli (brošūras, bukleti, vēstules, publikācijas, prezentācijas utml.).

3) Pasākumi bišu skaita atjaunināšanai stropos Savienībā.

Pasākuma ietvaros tiks izstrādātas rekomendācijas dažādu līmeņu biškopjiem, lai veicinātu bišu saimju nepārtrauktu atjaunošanos. Tiks nodrošināta bišu māšu audzēšana, iepirkšana, ataudzēšana un novērtēšana, lai biškopjiem būtu pieejamas zināmas izcelsmes bišu mātes, kas samazinātu bišu zudumus. Programmas ietvaros ir paredzēts iegādāties bišu barību un nodrošināt, ka tā tiks piegādāta ekonomiski nozīmīgākajiem un sociāli aktīvākajiem bišu

māšu audzētājiem, jo kvalitatīvs ziemas barības nodrošinājums ir ļoti svarīgs tieši ciltsaimēm, lai jaunās bišu ciltsmātes labi pārziemotu un samazinātos to mirstība.

Lai nodrošinātu bišu skaita atjaunināšanu Eiropas Savienībā un stimulētu jauno biškopju pievēršanos praktiskai dravniecībai, tiek paredzēts, jaunos biškopjus, kuri ir ieguvuši zināšanas divgadīgos profesionālās pilnveides kursus Biškopībā, nodrošināt ar biškopju darba apģērbu vai sīko inventāru veiksmīgākai darbības uzsākšanai.

Pasākuma efektivitātes rādītāji: bišu barības un bišu māšu saņēmēju skaits; sagatavotie un izplatītie materiāli (brošūras, bukleti, vēstules, publikācijas, prezentācijas u.tml.)

Lai stimulētu bišu māšu selekcijas attīstību valstī, turpināt attīstīt mākslīgo bišu māšu apsēklošanu. Latvijā nav ģeogrāfiski izolētu māšu apsēklošanas punktu – no citām bišu saimēm nošķirtu kalnu reģionu vai salu, bet tuvāk esošo izmantošana (piemēram, salas Igaunijā) ir ekonomiski neizdevīga, jo attālums nesamērīgi palielina transporta un apkopšanas izdevumus. Tādēļ par lietderīgāku atzīstama bišu māšu mākslīgās apsēklošanas sistēmas izveidošana, kas ļautu bišu māšu audzētājiem un selekcionāriem izmantot māšu instrumentālās apsēklošanas pakalpojumus maksimāli pietuvināti dravas atrašanās vietai. Šā mērķa īstenošanai, no programmas līdzekļiem daļēji segt instrumentālās māšu sēklošanas speciālistu pakalpojumu izmaksas.

4) Sadarbība ar specializētām struktūrām, lai īstenotu lietīšķās pētījumu programmas biškopības un biškopības produktu jomā.

Medus kvalitātes uzlabošanu var nodrošināt, ja ir zināmi noteikti fizikāli ķīmiskie rādītāji. Latvijā medus kvalitātīvo rādītāju kontrole tiek veikta, nosakot minimālās prasības atbilstoši Latvijas normatīvajiem aktiem par kvalitātes, klasifikācijas un marķējuma prasībām medum. Programmas ietvaros medus paraugiem noteiks ziedputekšņu sastāvu, antibiotiku un akaricīdu atliekvielas, smagos metālus un kvalitatīvos rādītājus. Par iegūtajiem pētījumu rezultātiem LBB informēs medus ražotājus, rakstot publikācijas un organizējot seminārus un diskusijas. Tas ir ļoti būtiski gadījumos, ja iegūtās analīzes ir pozitīvas, lai nekavējoties varētu risināt problēmu: meklēt cēloņu kopsakarības un to risinājumus. No botāniskās izcelsmes izrietošo medus fizikāli ķīmisko īpašību analīžu veikšana ļaus biškopjiem iegūt precīzas ziņas par medus daudzveidību, tādejādi palīdzot biškopjiem diferencēt savu produkciju ne tikai pēc organoleptiskajām īpašībām, bet gan arī pēc augu sastāva - līdz ar to piedāvāt plašāku produktu daudzveidību tirgū, dažādojot produktu cenas. Pasākumu realizācijā LBB sadarbosies ar biškopjiem, biškopju asociāciju biedriem un biškopju grupām, Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātnisko institūtu „BIOR”, Latvijas Lauksaimniecības universitāti, kā arī trīs laboratorijām Vācijā: Intertek un QSI, kas specializējas biškopības produkcijas atliekvielu pētījumos.

Pasākuma efektivitātes rādītāji: medus un citu biškopības produktu analizējamo paraugu skaits; sagatavotie un izplatītie materiāli (brošūras, bukleti, vēstules, publikācijas, prezentācijas u.tml.); semināru/diskusiju apmeklētāju skaits.

5) Tirgus uzraudzība.

Tirgus uzraudzība ir jauns pasākums, kura ietvaros ir plānots uzraudzīt medus un biškopības produktu ražošanas apjomus, cenas un izpētīt patērētāju vēlmes un iepirkšanas paradumu izmaiņas, lai sagatavotu biškopjus tirgus izmaiņām un jaunu inovatīvu produktu ražošanai. Pasākumu plānots realizēt iesaistot gan biedrības darbiniekus un biškopjus, gan sadarbojoties ar profesionāliem tirgzinības speciālistiem vai kompānijām.

Pasākuma efektivitātes rādītāji: veikto tirgus pētījumu skaits, ar pētījumiem iepazīstināto un konsultēto biškopju skaits.

6) Produktu kvalitātes uzlabošana ar mērķi izmantot produktu iespējas tirgū.

Produktu kvalitātes uzlabošana ar mērķi izmantot produktu iespējas tirgū ir jauns pasākums, lai padziļināti pētītu biškopības produktu kvalitāti un sagatavotu biškopjiem ieteikumus kvalitatīvu produktu ražošanai, izmantojot jaunas dravošanas metodes un saimju izvietojumu apkārtējā vidē.

Pasākuma efektivitātes rādītāji: veikto biškopības produktu analīžu skaits, ar analizēšanas rezultātiem iepazīstināto un konsultēto biškopju skaits.

Pasākumi un finansējums 2020. gadā

Pasākums	Paredzamie izdevumi		
	Kopā EUR	50% Latvijas finansējums, EUR	50% ES līdzfinansē- jums, EUR
1. Tehniskais atbalsts biškopjiem un biškopju organizācijām Kursi, semināri, konferences Biškopības pētnieku, konsultantu un biškopju mācības Tehniskā palīdzība biškopju biedrības biedriem un biškopju grupām Informācijas sagatavošana un izplatīšana biškopjiem	237471,00	118735,50	118735,50
2. Cīņa pret bišu parazītiem un slimībām, jo īpaši varroatozi Dažādu varrozes apkarošanas preparātu un metožu pārbaudīšana Varrozes apkarošanas izmaksas Demonstrējumi Publikācijas	59368,00	29684,00	29684,00
3. Pasākumi bišu skaita atjaunināšanai stropos Savienībā	45480,00	22740,00	22740,00
4. Sadarbība ar specializētām struktūrām, lai īstenotu lietišķās pētījumu programmas biškopības un biškopības produktu jomā Pētījumu veikšana un sadarbība ar zinātniekiem	44681,00	22340,50	22340,50
5. Tirgus uzraudzība	4000,00	2000,00	2000,00
6. Produktu kvalitātes uzlabošana ar mērķi izmantot produktu iespējas tirgū Pētījumu analīžu izmaksas, paraugu savākšana, iepakojšana un nosūtīšana, rezultātu apkopošana un publicēšana	24000,00	12000,00	12000,00
Kopā programmai	415000,00	207500,00	207500,00

Pasākumi un finansējums 2021. gadā

Pasākums	Paredzamie izdevumi		
	Kopā EUR	50% Latvijas finansējums, EUR	50% ES līdzfinansējums, EUR
1. Tehniskais atbalsts biškopjiem un biškopju organizācijām Kursi, semināri, konferences Biškopības pētnieku, konsultantu un biškopju mācības Tehniskā palīdzība biškopju biedrības biedriem un biškopju grupām Informācijas sagatavošana un izplatīšana biškopjiem	237471,00	118735,50	118735,50
2. Cīņa pret bišu parazītiem un slimībām, jo īpaši varroatozi Dažādu varrozes apkaršanas preparātu un metožu pārbaudīšana Varrozes apkaršanas izmaksas Demonstrējumi Publikācijas	59368,00	29684,00	29684,00
3. Pasākumi bišu skaita atjaunināšanai stropos Savienībā	45480,00	22740,00	22740,00
4. Sadarbība ar specializētām struktūrām, lai īstenotu lietišķās pētījumu programmas biškopības un biškopības produktu jomā Pētījumu veikšana un sadarbība ar zinātniekiem	44681,00	22340,50	22340,50
5. Tirgus uzraudzība	4000,00	2000,00	2000,00
6. Produktu kvalitātes uzlabošana ar mērķi izmantot produktu iespējas tirgū Pētījumu analīžu izmaksas, paraugu savākšana, iepakošana un nosūtīšana, rezultātu apkopošana un publicēšana	24000,00	12000,00	12000,00
Kopā programmai	415000,00	207500,00	207500,00

Pasākumi un finansējums 2022. gadā

Pasākums	Paredzamie izdevumi		
	Kopā EUR	50% Latvijas finansējums, EUR	50% ES līdzfinansējums, EUR
1. Tehniskais atbalsts biškopjiem un biškopju organizācijām Kursi, semināri, konferences Biškopības pētnieku, konsultantu un biškopju mācības Tehniskā palīdzība biškopju biedrības biedriem un biškopju grupām Informācijas sagatavošana un izplatīšana biškopjiem	287472,00	143 736,00	143 736,00
2. Cīņa pret bišu parazītiem un slimībām, jo īpaši varroatozi Dažādu varrozes apkaršanas preparātu un metožu pārbaudīšana Varrozes apkaršanas izmaksas Demonstrējumi Publikācijas	109368,00	54648,00	54648,00
3. Pasākumi bišu skaita atjaunināšanai stropos Savienībā	26266,00	13133,00	13133,00
4. Sadarbība ar specializētām struktūrām, lai īstenotu lietišķās pētījumu programmas biškopības un biškopības produktu jomā Pētījumu veikšana un sadarbība ar zinātniekiem	114682,00	57341,00	57341,00
5. Tirgus uzraudzība	34000,00	17000,00	17000,00
6. Produktu kvalitātes uzlabošana ar mērķi izmantot produktu iespējas tirgū Pētījumu analīžu izmaksas, paraugu savākšana, iepakojšana un nosūtīšana, rezultātu apkopošana un publicēšana	85820,00	42910,00	42910,00
Kopā programmai	657608, 00	328804,00	328804,00

7. Kritēriji, ko dalībvalstis noteikušas, lai saskaņā ar Deleģētās regulas (ES) 2015/1366 5. pantu nodrošinātu to, ka biškopības programmas nesāņem divkāršu finansējumu (Annex 7)

Pasākumi, kas tiek ieviesti saskaņā ar Latvijas biškopības programmu, nevar pretendēt uz tādiem pašiem pasākumiem, ko piedāvā Lauku attīstības programma 2021. – 2027. gadam. Lauku atbalsta dienests ir akreditēta dalībvalsts maksājumu aģentūra, kura saskaņā ar attiecīgi izstrādātiem metodiskiem norādījumiem un procedūrām, kā arī ar nacionālajiem normatīvajiem aktiem (*Ministru kabineta 2012. gada 7. februāra Noteikumi Nr.99. "Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanu biškopībai, tā administrēšanas un uzraudzības kārtību"* (turpmāk tekstā noteikumi Nr.99) izvērtē pasākumu atbilstību Nacionālajā biškopības programmā noteiktajiem pasākumiem un to, ka biškopības programmas ietvaros īstenotie un finansētie pasākumi nesāņem divkāršu finansējumu. <http://likumi.lv/doc.php?id=243835>

Pamatojoties uz Komisijas 2015. gada 11. maija Deleģēto regulu (ES) 2015/1366, ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1308/2013 papildina attiecībā uz biškopības nozari un Komisijas 2015. gada 6. augusta Īstenošanas regulu (ES) 2015/1368, ar ko paredz noteikumus par to, kā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1308/2013 piemēro attiecībā uz atbalstu biškopības nozarē, tiks veikti grozījumi un papildinājumi noteikumos Nr.99.

8. Katram izvēlētajam biškopības pasākumam izmantotie darbības rādītāji (Annex 8)

1) Tehniskais atbalsts biškopjiem un biškopju organizācijām.

Pasākuma efektivitātes rādītāji:

- 1.1. noorganizētie pasākumi (semināri, kursi, konferences utt.);
- 1.2. pasākuma apmeklētāju skaits;
- 1.3. sagatavotie un izplatītie materiāli (brošūras, bukleti, vēstules, publikācijas, prezentācijas u.tml.).

2) Cīņa pret bišu parazitējiem un slimībām, jo īpaši varroatozi.

Pasākuma efektivitātes rādītāji:

- 2.1. varrozes ierobežošanas līdzekļu saņēmēju skaits;
- 2.2. sagatavotie un izplatītie materiāli (brošūras, bukleti, vēstules, publikācijas, prezentācijas u.tml.).

3) Pasākumi bišu skaita atjaunināšanai stropos Savienībā.

Pasākuma efektivitātes rādītāji:

- 3.1. bišu barības un bišu māšu saņēmēju skaits;
- 3.2. sagatavotie un izplatītie materiāli (brošūras, bukleti, vēstules, publikācijas, prezentācijas u.tml.).

4) Sadarbība ar specializētām struktūrām, lai īstenotu lietišķās pētījumu programmas biškopības un biškopības produktu jomā.

Pasākuma efektivitātes rādītāji:

- 4.1. medus un citu biškopības produktu analizējamo paraugu skaits;
- 4.2. sagatavotie un izplatītie materiāli (brošūras, bukleti, vēstules, publikācijas, prezentācijas u.tml.);
- 4.3. semināru/diskusiju apmeklētāju skaits.

5) Tirgus uzraudzība.

Pasākuma efektivitātes rādītāji:

5.1. veikto tirgus pētījumu skaits;

5.2. ar pētījumiem iepazīstināto un konsultēto biškopju skaits.

6) Produktu kvalitātes uzlabošana ar mērķi izmantot produktu iespējas tirgū.

Pasākuma efektivitātes rādītāji:

6.1. veikto biškopības produktu analīžu skaits;

6.2. ar analizēšanas rezultātiem iepazīstināto un konsultēto biškopju skaits.

9. Biškopības programmas īstenošanas kārtība Annex 9

i) par biškopības programmu pārvaldību atbildīga kontaktpunkta izraudzīšanās, ko veic dalībvalsts.

Latvijā ir viena valsts mēroga biškopju profesionālā organizācija – Latvijas Biškopības Biedrība (LBB) www.strops.lv kura ir arī atbildīga par biškopības programmas ieviešanu un realizāciju biškopības nozarē un tā apvieno vairāk nekā 3336 biškopjus no visas valsts. Ir izveidojušās vairākas LBB reģionālas nodaļas un nodibināta Profesionālā biškopju asociācija, ar kurām tad diskutējot ir veidota šī programma un kuras tiek un tiks iesaistītas programmas realizācijā.

Zemkopības ministrija sadarbībā ar LBB izstrādā nacionālo biškopības programmu. Par biškopības programmas pārvaldību atbildīgā iestāde ir LBB e-pasts bb@strops.lv un Lauku atbalsta dienests - maksājumu aģentūra, kas veic maksājumu administrēšanu e-pasts: lad@lad.gov.lv.

ii) uzraudzības pārbaūžu procedūras apraksts.

Pamatojoties uz Eiropas Savienības normatīvajiem aktiem (Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 17. decembra Regulu (EK) Nr.1308/2013, ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju un atceļ Padomes Regulas (EEK) Nr.922/72, (EEK) Nr.234/79, (EK) Nr.1037/2001 un (EK) Nr.1234/2007 un Komisijas 2015. gada 11. maija Deleģēto regulu (ES) 2015/1366, ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1308/2013 papildina attiecībā uz biškopības nozari un Komisijas 2015. gada 6. augusta Īstenošanas regulu (ES) 2015/1368, ar ko paredz noteikumus par to, kā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1308/2013 piemēro attiecībā uz atbalstu biškopības nozarē, Latvijā ir apstiprināti noteikumi Nr.99, kuros ir noteiktas biškopības programmas administrēšanas, uzraudzības un novērtēšanas kārtība. Lauku atbalsta dienests ir akreditēta dalībvalsts Maksājumu aģentūra un kompetentā iestāde, kas veic maksājumu administrēšanu, kontroli un pārbaudes uz vietas, kas tiek veikta ne mazāk kā 5% gadījumos no visiem pieteiktajiem pasākumiem. Saskaņā ar Komisijas 2015. gada 6. augusta Īstenošanas regulu (ES) 2015/1368, ar ko paredz noteikumus par to, kā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1308/2013 piemēro attiecībā uz atbalstu biškopības nozarē 8. un 9.pantu un citiem saistošiem normatīviem aktiem Lauku atbalsta dienests veic atbalsta pieteikumu administratīvo kontroli un iesniegto ziņojumu pārbaudi par biškopības programmas ietvaros veiktajiem pasākumiem, lai kontrolētu darījumam pievienotos dokumentus, kā arī veic pārbaudes uz vietas – dokumentu pārbaude un apmeklējot biškopības programmas ietvaros īstenotos pasākumus. Par veiktajām kontrolēm tiek sagatavoti pārbaudes protokoli. Uzraudzības pārbaūžu procedūras tiek izstrādātas un īstenotas saskaņā ar noteikumiem Nr.99. <http://likumi.lv/doc.php?id=243835>

iii) to darbību apraksts, kas veicamas saņēmējiem nepamatoti izmaksātu summu gadījumā, tostarp sankciju apraksts.

Atbalstu piešķir, administrē un uzrauga Lauku atbalsta dienests – akreditēta dalībvalsts Maksājumu aģentūra. Biškopības programmas īstenošanas laikā Lauku atbalsta dienests nepamatoti veikto maksājumu gadījumos un sankcijas piemēro saskaņā ar Komisijas 2015. gada 6. augusta Īstenošanas regulu (ES) 2015/1368, ar ko paredz noteikumus par to, kā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1308/2013 piemēro attiecībā uz atbalstu biškopības nozarē 8. un 9.pantu un Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 17. decembra Regulu (ES) Nr. 1306/2013 par kopējās lauksaimniecības politikas finansēšanu, pārvaldību un uzraudzību un Padomes Regulu (EEK) Nr. 352/78, (EK) Nr. 165/94, (EK) Nr. 2799/98, (EK) Nr. 814/2000, (EK) Nr. 1290/2005 un (EK) Nr. 485/2008 atcelšanu un Komisijas 2014. gada 6. augusta Īstenošanas regula (ES) Nr. 908/2014, ar ko paredz noteikumus par to, kā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1306/2013 piemēro attiecībā uz maksājumu aģentūrām un citām struktūrām, finanšu pārvaldību, grāmatojumu noskaidrošanu, noteikumiem par pārbaudēm, nodrošinājumu un pārredzamību, kā arī saskaņā ar attiecīgi izstrādātiem metodiskiem norādījumiem un procedūrām par biškopības programmas īstenošanas kārtību un ievērojot citos nacionālajos normatīvajos aktos noteiktās prasības. Biškopības programmas darbības laikā Lauku atbalsta dienests veic atbalsta pieteikumu administratīvo kontroli un iesniegto ziņojumu pārbaudi par biškopības programmas ietvaros veiktajiem pasākumiem, lai kontrolētu darījumam pievienotos dokumentus, kā arī veic pārbaudes uz vietas – dokumentu pārbaude un inspekcijas uz vietas apmeklējot biškopības programmas ietvaros īstenotos pasākumus. Par veiktajām kontrolēm tiek sagatavoti pārbaudes protokoli.

iv) noteikumi, ar kuriem nodrošina apstiprinātās programmas publicitāti dalībvalstī.

Nacionālā biškopības programma tiek publicēta Zemkopības ministrijas mājaslapā:
<https://www.zm.gov.lv>

Biškopjiem, nacionālā biškopības programma 2020-2022. gadam būs pieejama internetā, Latvijas Biškopības biedrības mājaslapā:
http://strops.lv/attachments/article/461/Nac_prog_16-19.pdf

v) darbības, kas veiktas, lai sadarbotos ar biškopības nozarē reprezentatīvām organizācijām.

LBB sadarbībā ar vairākām tās reģionālām nodaļām un Latvijas Profesionālo biškopju asociāciju ir izstrādājuši šo biškopības programmu un kuras tiek arī turpmāk iesaistītas programmas realizācijā. Latvijā biškopju profesionālo organizāciju biedru īpašumā ir aptuveni ~ 80 % no visām valstī esošām saimēm. Programmas izstrādē piedalījās:

- LR Zemkopības ministrija;
- Latvijas Biškopības biedrība;
- Ogres Biškopības biedrība;
- Latvijas Profesionālo biškopju asociācija;
- LBB Reģionālās nodaļas.

vi) metodes apraksts, ko izmanto, lai izvērtētu rezultātus, kas gūti biškopības programmas pasākumos attiecīgās dalībvalsts biškopības nozarē.

Nacionālās biškopības programmas darbības lietderības izvērtēšanai tiek veiktas aptaujas, diskusijas, semināri, un sanāksmes ar nozarē iesaistītajām organizācijām un biškopjiem. Latvijas biškopības biedrība šīs iepriekš minētās metodes īsteno un izvērtē, un šīs metodes ir pietiekamas un sniedz nepieciešamos rezultātus nacionālās biškopības novērtēšanā, tās lietderībā un nepieciešamībā, tai skaitā tiek izvērtēti programmā ietvertie pasākumi izmantotie darbības rādītāji katram pasākumam.

